

було виділення Неглерії Фоулера. Результати показали, що найпростіших виявили в 37,5% зразків, зібраних в критих басейнах.

Підсумовуючи вище сказане, варто зазначити, що потрібно набагато більше уваги приділяти освітнім заходам, спрямованим на підвищення рівня знань серед населення щодо ризиків для здоров'я та усвідомлення того, що і самі відвідувачі, плавці, безпосередньо відповідають за своє благополуччя, а дотримання правил відвідування басейнів, особливо в розрізі особистісної гігієни перед заходом до води, здатне значно знизити органічне забруднення води та запобігти поширенню інфекцій, що передаються водним шляхом.

ЗДОРОВ'Я ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

Станкевич Т.В., Гозак С.В., Єлізарова О.Т., Парац А.М., Рудницька О.П.

ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України»

Україна переживає зараз дуже складні часи, відстоюючи свою незалежність на полі бою. В умовах сучасних викликів в нашій країні відбуваються суттєві зміни способу життя, умов життєдіяльності та навчання дитячого населення, активні міграційні процеси. Зміни життєвого укладу у період воєнного стану є стресовими чинниками, що супроводжуються адаптаційними процесами, які у разі завершення дезадаптацією можуть привести до негативних наслідків для здоров'я. Завданням профілактичної медицини є вивчення цих процесів та визначення факторів, що впливають на перебіг пристосувальних реакцій у цей період.

Ментальне здоров'я поряд з фізичним здоров'ям є індикатором адаптаційних процесів. Одними з перших реакцій організму є підвищення рівня тривожності та поява депресивних ознак, а протягом шести місяців після впливу стресового чиннику, а іноді й пізніше, можуть з'явитись симптоми посттравматичного стресового розладу. У результаті успішної адаптації ці прояви знижуються. Збереження тривожно-депресивних ознак протягом тривалого періоду впливає на якість життя і може погіршувати інтеграцію в соціум, а також, враховуючи тісний зв'язок ментального та фізичного здоров'я, можна очікувати розвиток соматичної патології в майбутньому. За даними наукових досліджень впливу стресових чинників екологічних, техногенних катастроф та збройних конфліктів відомо, що тривала дія стресорів за рахунок активації епігенетичних механізмів позначається не тільки на здоров'ї теперішнього покоління, а і нащадків. Тому визначення факторів, які впливають на ментальне та фізичне здоров'я дітей під час кризових моментів життя є сьогодні одним з актуальних завдань.

Багаторічні наукові дослідження, які проводились у лабораторії соціальних детермінант здоров'я дітей ДУ «Інститут громадського здоров'я НАМН України» показали тісний зв'язок між факторами умов життєдіяльності, навчання, режиму дня та самопочуттям, фізичним та ментальним здоров'ям дітей і підлітків. Зокрема, було встановлено, що в умовах змін життєдіяльності дітей під час соціальної ізоляції при впровадженні жорсткого карантину,

пов'язаного з пандемією COVID-19 у 2020-2021 рр., серед школярів значуще збільшилась частка дітей з межовими та клінічними проявами порушення ментального здоров'я. Так, частка школярів з депресивними проявами зросла з 8,2% у допандемічний період до 21,5% на другому році пандемії ($p < 0,001$). Проведене нами дослідження продемонструвало варіабельність адаптації школярів до обмежувальних умов карантину під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів та дозволило визначити групи ризику. Було визначено, що збалансований режим дня з достатнім рівнем рухової активності та прогулянок, а також наявністю синхронного е-навчання, позитивно впливають на процес адаптації під час карантину. Також значущими факторами були ступінь соціальної ізоляції та вид дистанційного навчання. З урахуванням отриманих результатів були розроблені гігієнічні рекомендації для збереження здоров'я школярів під час карантину.

Базуючись на знаннях щодо перебігу довготривалих психо-фізіологічних реакцій у відповідь на стресовий чинник, ми проводимо аналогічне наукове дослідження у період воєнного стану, яке дозволить визначити особливості життєдіяльності, навчання, способу життя дітей під час збройної агресії, дослідити перебіг адаптації та встановити групи ризику щодо дезадаптації в умовах сучасних викликів, сформувані рекомендації для збереження та зміцнення здоров'я дітей України.

ІНДИВІДУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ЗДОРОВ'Я ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНИХ УЧНІВ

Теклюк Р. В., Сергета І. В.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

Чітке і однозначне визнання в цілому ряді наукових досліджень, проведених протягом останніх років, кожного окремого індивідуума безпосереднім суб'єктом здоров'я, який має повну відповідальність за нього завдяки здійсненню свідомого інформованого вибору певного способу дій, зумовлює чітке і докладне розроблення та запровадження поняття "індивідуальна концепція здоров'я", котре повинно стати і основою щодо становлення здоров'язберігаючої компетентності сучасних учнів, і головним результатом їх здоров'ятвірної життєдіяльності.

Саме тому постає питання щодо встановлення провідних компонентів індивідуальної концепції здоров'я у контексті формування здоров'язберігаючої компетентності дівчат і юнаків, котрі навчаються, та визначення рівнів її сформованості, яке й перебувало в центрі наукового дослідження.

Загалом потрібно відзначити, що в структурі індивідуальної концепції здоров'я прийнято виділяти такі її складові, як когнітивний компонент, а саме рівень освіченості особи у сфері здоров'я, зокрема щодо фізіологічних, гігієнічних і психологічних можливостей організму, методів та засобів їх контролю, збереження і розвитку власного здоров'я, ціннісно-мотиваційний компонент, а саме усвідомлення цінності індивідуального здоров'я, ступінь